

Dārzenkopības nozares apskats par 2021. gadu

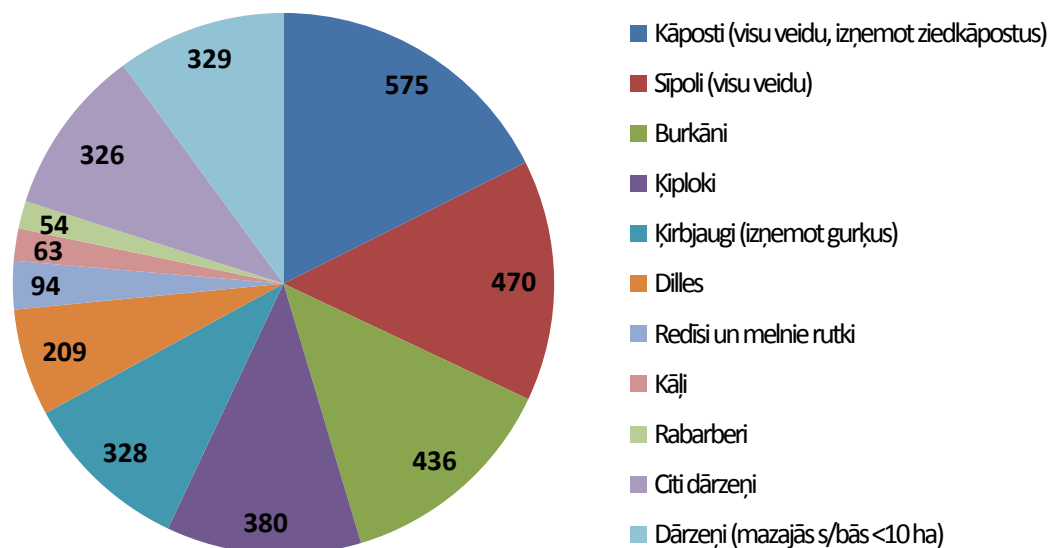
Dārzenkopjiem 2021. gads sākās vēlāk kā citus gadus ar dārzenkopības konferenci 22. aprīlī, kas pirmo reizi *Covid-19* ierobežojumu dēļ notika attālināti *Zoom* platformā. Izskanēja nozares rezumējums kā no Zemkopības ministrijas, tā no biedrības “Latvijas Dārznieks”. Atskatu par savu darbību iepriekšējā gadā un par paredzamo nākamajā sezonā informēja Lauku atbalsta dienests. Līdzīgi kā citās nozarēs, arī dārzenkopībā viens no galvenajiem jautājumiem bija par pandēmijas radīto ierobežojumu sekām.

Latvijā dārzenkopības nozarē saimnieko apmēram 1,2% no visām lauksaimniecībā iesaistītajām saimniecībām, tomēr to darbība ir vērtējama kā ļoti nozīmīga, jo nodrošina mūsu pašu saražotās pārtikas daudzveidību.

Kāda bija dārzeņu sējumu un stādījumu struktūra 2021. gadā, pēc LAD apsekojumu datiem, skat. 1. attēlu.

1. attēls.

Latvijā audzētie dārzeņi pēc to platības 2021. gadā, ha

Avots: LAD, 2021

Visvairāk 2021. gadā, kā jau pierasts, tika audzēti visa veida kāposti, izņemot ziedkāpostus – 575 ha. Par 105 ha mazākās platībās tika audzēti sīpoli – 470 ha. Burkāni ar 436 ha ir trešais

un ķiploki ar 380 ha ir ceturtais audzētākais dārzenis. Interesanti, ka pirmajā desmitniekā vairs nav ne sarkanās bietes, ne gurķi, ko vairs neizvēlas audzēt lielās platībās. Mainās arī ēšanas paradumi, kas mēdz ietekmēt lauksaimnieku piedāvātos produktus. Gurķi ir vieni no kultūraugiem, kuri ir lielā mērā pārcēlušies uz segtajām platībām. Audzēto dārzeņu daudzveidība ir ievērojama, kopā pavisam 27 kultūraugi, kas nav nemaz slikts rādītājs. Vairāk nekā 300 ha dažādu dārzeņu tiek audzēti mazajās saimniecībās ar paltību, kas mazāka par 10 ha, – aptuveni 10% no dārzeņu kopējās platības. Joprojām satraucoši lielas ir tādas platības, kurās apsaimniekošanas kvalitāte neatbilst minimāli nepieciešamām prasībām. Daļa dārzeņu tiek audzēti platībās, kas netiek deklarētas atbalstam, un ar katru gadu pieaug dārzeņu apjoms, kas tiek izaudzēts pavisam mazajos dārziņos. Tā nav laba ziņa nozares profesionāļiem, bet ir laba, vērtējot valsts nodrošinājumu ar dārzeņiem kopumā. Pagājušajā gadā kritās dārzeņu ražība no 17,7 uz 15,4 t/ha. Tas atstāja iespaidu arī uz kopražu, kas bija par 20,1% mazāka un sastādīja 127,1 tūkst. t. Saruka arī kopplatība uz 7,4 tūkst./ha, kas bija par 11,3% mazāka kā 2020. gadā.

2021. gads bija pirmais pārejas gads līdz jaunajam KLP periodam. Dārzeņu platībām tika paredzēts atbalsts 607,43 eiro/ha, kas bija par nepilniem 13% augstāks kā 2020. gadā.

Kopumā 2021. gads bija nedaudz siltāks un nedaudz sausāks par ilggadīgajām klimatiskajām normām. Dāsni spīdēja saule, it sevišķi valsts dienvidrietumos. Pavasaris bija auksts, kas bremzēja agro dārzeņu attīstību, un vēlāk uznākušais karstums un reizē arī sausums situāciju tikai sarežģīja. Bija karstākā vasara visā novērojumu vēsturē, kas atstāja būtiski negatīvu ietekmi uz dārzeņu augšanu. Sevišķi karsts bija jūnija trešās dekādes sākumā. Visvairāk cieta tādi kultūraugi kā kartupeļi, kas pieredzēja sen nebijušu kolorado vaboļu invāziju, daudzviet būtiski samazinot ražu. Cieta sakņaugi – sarkanās bietes un burkāni. Bez laistīšanas praktiski nebija iespējams izaudzēt nevienus kāpostu dzimtas augus. Daudzviet izsīka ūdens krājumi un laistīt nebija iespējams.

Nozares sekmīgu attīstību ietekmēja tādu resursu sadārdzināšanās kā – elektroenerģija un degviela, kas savukārt ietekmēja loģistikas izmaksas. Nestabilitāti dārzeņu tirgū radīja Ukrainas dārzeņu produkcija, kas Latvijas tirgū nonāca caur Poliju. Nozarē tika saglabāts PVN 5% apmērā, kas nodrošināja zināmu stabilitāti dārzeņu tirgū.

Kopumā dārzeņu ražošana 2021. gadā klimatisko apstākļu dēļ nebija labvēlīga, kas nozīmēja, ka dārzeņu nodrošinājums lielveikalu tirgus segmentam veidojās mazāks kā parasti.

Dārzeņu nozarē darbu turpināja abi lielākie dārzeņu kooperatīvi LPKS “Baltijas dārzeņi” un “Mūsmāju dārzeņi”. Neskatoties uz sarežģījumiem nozarē, tie bija lielākie un nozīmīgākie dārzeņu nodrošinātāji pašmāju tirgū.

MĀRIS NARVILS,
LLKC vecākais speciālists dārzkopībā